

KONAČNI NACRT 05.05.2015

Radni program europskih socijalnih partnera za razdoblje 2015. – 2017.

'PARTNERSTVO ZA UKLJUČIVI RAST I ZAPOSŁJAVANJE'

UVOD

Europska unija je na raskrižju. U nekim zemljama je posljednjih godina bilo bojažljivih znakova oporavka, posebice onima koje su najviše bile pogođene krizom, ali oporavku u mnogim državama članicama nedostaje zamah, pri čemu se neke države članice suočavaju s deflacijom. Financijska kriza koja je pogodila EU u 2008. godini - i koji se kasnije pretvorila u ekonomsku i društvenu krizu - i dalje ima ozbiljne posljedice, sa 23,8 milijuna nezaposlenih u EU u veljači 2015. - od kojih su oko 4,85 milijuna bili su mladi ljudi u dobi mlađoj od 25 – dok se mnoga poduzeća, uključujući mala i srednja poduzeća i dalje zatvaraju. Bit će potrebno mnogo više napora da se ostvare razine nezaposlenosti koje je EU imala u razdoblju prije krize, odnosno brojka od 16,2 milijuna ljudi u 2008. godini.

Potrebno je prevladati niz važnih političkih izazova kako bi Europa u potpunosti iskoriste svoj potencijal rasta i radnih mjesta: jačati javna i privatna ulaganja, ostvariti rast i više i bolje otvaranje novih radnih mjesta; utvrditi obnovljenu industrijsku ambiciju za Europu; ulagati u visoko kvalitetne javne usluge; usmjeriti napore u stabilnost javnih financija i uravnoteženje javnih proračuna; povećati opseg aktivne radne snagu kako bi se odgovorilo na izazov demografskih promjena; povećati produktivnost i ostvariti bolje radne uvjete; osigurati održivost i dostupnost sustava socijalne zaštite za sve građane; ulagati u istraživanje i razvoj te obrazovanje i osposobljavanje za rješavanje problema osoba koje napuste školovanje; učiniti sustave obrazovanja - i na najvišim razinama - dostupnima bez diskriminacije; postići bolje ishode učenja i inovativnija poduzeća i priznati činjenicu da se socijalnim dijalogom potiču rast i zapošljavanje.

„Val Duchesse proces“ koji je Komisija pokrenula 1985. doveo je do pojave međusektorskog socijalnog dijaloga na razini EU. Sporazum, koji su europski socijalni partneri postigli 1991. godine i koji je ugrađen u Ugovor iz Maastrichta 1992. godine, pozvao je na mnogo snažniju ulogu socijalnih partnera u formulaciji i provedbi socijalne politike i politike zapošljavanja Zajednice. Nakon toga, europski socijalni partneri razvili su i autonomniji dijalog, diversificirajući svoje instrumente. Socijalni dijalog je jedan od glavnih stupova socijalnog modela EU-a.

Danas, europski socijalni dijalog treba dalje razvijati kako bi se odrazile i odgovorilo na potrebe više različitih ekonomskih i socijalnih situacija u proširenoj Europskoj uniji. EU, države članice i socijalni partneri trebaju odrediti prioritete djelovanja za postizanje opipljivog napretka u poticanju europske globalne konkurentnosti, i uključivog rasta i zapošljavanja u Europi. Ekonomsko upravljanje i nedavno najavljeni trajni angažman europskih i nacionalnih socijalnih partnera u tome - što podrazumijeva savjetovanje sa partnerima u ključnim trenucima procesa - također predstavlja važan izazov za socijalne partnere na nacionalnoj i europskoj razini.

Ovo je peti bipartitni program rada europskih socijalnih partnera¹.

Socijalni partneri imaju važnu ulogu, između ostalog, u unaprjeđivanju funkcioniranja tržišta rada. U nekim zemljama je socijalni dijalog pod pritiskom. Jedan od ciljeva ovog petog programa rada je i njegovo jačanje na svim odgovarajućim razinama.

Socijalni dijalog je u ovom trenutku posebno važan za postizanje rješenja koja su poštena, odgovorna i učinkovita, pridonose gospodarskom oporavku te izgradnji socijalne kohezije. Za postizanje rezultata, mora postojati vlasništvo i razumijevanje između socijalnih partnera o zajedničkim ciljevima stvaranja inkluzivnog rasta i zapošljavanja, ali i jačanje pozicije Europe u globalnom gospodarstvu, potičući istovremeno blagostanje i socijalnu koheziju u Europi.

U navedenom kontekstu, naš pristup je:

- Rješavati gore navedene izazove autonomno doprinoseći politikama koje izravno ili neizravno utječu na zapošljavanje i tržište rada.
- Poticati i ojačati razvoj autonomnog socijalnog dijaloga između različitih europskih zemalja na interprofesionalnoj i sektorskoj razini i/ili u okviru poduzeća u skladu s nacionalnim praksama industrijskih odnosa.
- Nastaviti djelovati i na bipartitnim i tripartitnim razinama, na temelju mogućih nadolazećih prijedloga i inicijativa Europske komisije – koji, između ostalog, proizlaze iz programa rada Komisije.
- Razvijati našu ulogu u procesu Europskog semestra, koji zahtijeva tješnju i intenzivniju interakciju između europske i nacionalnih razina socijalnih partnera, uključujući i u kontekstu Odbora za socijalni dijalog.

Europski socijalni partneri mogu odlučiti baviti se i drugim pitanjima koja nisu sadržana u ovom programu rada te razmatrati druge načine djelovanja uslijed konzultacija Europske komisije u skladu s člancima 154. i 155. Ugovora o Europskoj uniji.

1. Poticanje aktivnog starenja i inter-generacijskog pristupa

Kao odgovor na demografske izazove i izazove aktivnog starenja, mjere moraju biti provedene, gdje je to potrebno na nacionalnoj, sektorskoj i razini poduzeća, kako bi se starijim radnicima olakšalo aktivno sudjelovanje i ostanak na tržištu rada, a istovremeno osiguralo poduzimanje mjera kojima bi se olakšali međugeneracijski prijelazi u kontekstu visoke nezaposlenosti mladih.

Sposobnost starijih radnika da ostanu dulje na tržištu rada, zdravi i aktivni dokle god je moguće treba značajno poboljšati.

Europski socijalni partneri također uzimaju u obzir kontekst ciljeva zapošljavanja sadržanih u Strategiji Europa 2020.

Europski socijalni partneri sagledali su ovo pitanje posebno u kontekstu Europske godine aktivnog starenja u 2012. i izgradnju na njihovoj okvir aktivnosti na zapošljavanju mladih ugovorene u 2013. Kao dio ovog programa, oni će i dalje raspravljati o praksi i mjere potrebne na adresu, među ostalim, sljedećim ključnim pitanjima:

- Aktivno starenje: razmotriti mjere i radne uvjete usmjerene na poticanje i omogućavanje starijih radnicima da ostanu dulje ili da se vrate na tržište rada, na primjer: fleksibilno radno vrijeme, postup prijelaz prema umirovljenju,

¹ BUSINESSSEUROPE, CEEP, UEAPME i ETUC (i Odbor za vezu Eurocadres/CEC)

unaprjeđivanje/modernizacija vještina te/ili preventivni propisi iz područja sigurnosti i zaštite zdravlja na radu te mjere kao što su fizičke i organizacijske prilagodbe radnog mjesta usmjerene na produljenje sposobnosti za rad. Navedeno bi trebalo provesti u skladu s odredbama socijalne sigurnosti i socijalnog osiguranja te procesima informiranja i savjetovanja;

- Upravljanje zamjenama starijih radnika: upravljanje posljedicama za tržišta rada sve većih skupina koje odlaze u mirovinu, posebno u smislu zapošljavanja novih zaposlenika, mogućnosti za integraciju mladih u tržište rada i potrebu za učinkovitijim aktiviranjem nezaposlenih;
- Poduke: promicanje adekvatnih procesa upravljanja ljudskim potencijalima kako bi se novi zaposlenici u poduzećima osjećali dobrodošlima te kako bi bili obaviješteni i lakše se integrirali, na primjer, dodjeljivanjem referentne osobe/mentora, kako bi se olakšao proces integracije u poduzeću i na radnom mjestu i predviđanje potreba za vještinama;
- Prijenos vještina: vještine prijenosa: razvijanje treninga, mjere cjeloživotnog učenja usmjerene na prijenos znanja između starijih i mlađih radnika u sektorima i poduzećima, s ciljem, primjerice, rješavanje neusklađenosti vještina, osobito u područjima i sektorima s visokim stopama upražnjenih radnih mjesta.

Dulje karijere će doprinijeti održavanju održivosti i primjerenosti mirovina, socijalne uključenosti i kohezije i međugeneracijske solidarnosti u Europi.

Europski socijalni partneri će pregovarati o autonomnom okvirnom sporazumu.

Na početku pregovora organizirat će i zajednički seminar utvrđivanje činjenica. Na taj način namjeravaju osigurati da se razne situacije na tržištima rada diljem Europe uredno uzimaju u obzir i ojača vlasništvo nacionalnih socijalnih partnera.

2. Promicanje boljeg usklađivanja radnog, privatnog i obiteljskog života i ravnopravnosti spolova kako bi se smanjio jaz u plaćama među spolovima

ostvarivanje bolje ravnoteže rada i života važan je izazov politika za EU, države članice, socijalne partnere i društva u cjelini. Iako dostupnost, kvaliteta i pristupačnost adekvatnih usluga socijalne skrbi i infrastruktura ostaju od ključne važnosti, potreban je integrirani i ambiciozan pristup politici pomirenja kako bi se:

1) Povećalo sudjelovanje žena na tržištu rada i smanjila razlika u plaćama među spolovima. Razlika u plaćama među spolovima je višeslojan fenomen koji se može objasniti sa više razloga, uključujući horizontalnu i vertikalnu segregaciju na tržištu rada, nedostatak objekata skrbi za djecu, nejednako raspodijeljen teret obiteljskih odgovornosti i odgovornosti u kućanstvu, diskriminaciju i rodne stereotipe na radnom mjestu.

2) Obiteljima omogućilo da bolje usklade rad, privatni i obiteljski život.

Europski socijalni partneri već su ranije aktivno sudjelovali u ovoj raspravi, između ostalog u kontekstu njihovog zajedničkog sporazuma o roditeljskom dopustu, njihovog okvira djelovanja o ravnopravnosti spolova, uključujući lansiranje u 2014. godini od internetskog alata o ravnopravnosti spolova i njihovog zajedničkog pisma o skrbi za djecu. Na nacionalnoj razini, posljednjih godina poduzimani su mnogi novi postupci za promicanje boljeg ravnoteže rada o života, ali ostaje još nekoliko izazova.

U kontekstu ovog programa rada, oni će:

- na temelju trećeg prioriteta njihovog okvira djelovanja po pitanjima ravnopravnosti spolova iz 2005. o podupiranju uravnoteživanja života i rada: europski socijalni partneri

organizirat će seminar utvrđivanja činjenica kako Izgradite na trećem prioritetu njihovog okvira akcije o ravnopravnosti spolova od 2005. na potporu rad-život balans: Europski socijalni partneri će organizirati seminar za utvrđivanje činjenica kako bi se utvrdili i promicali dopusti te oblici organizacije rada i skrbi od kojih korist imaju i poslodavci i radnici.

- organizirati razmjenu praksi nacionalnih socijalnih partnera i postojećeg zakonodavstva s ciljem unaprjeđivanja baze znanja u vezi jednake plaće za rad jednake vrijednosti muškaraca i žena koja se bavi čimbenicima koji pridonose rodno neutralnom sustavu plaća.

Dogovorit će i zajedničke zaključke, koji mogu uključivati smjernice i druge inicijative praćenja te, gdje je to prikladno, preporuke tijelima javne vlasti.

3. Mobilnost i migracije

EU bi trebala učiniti više kako bi se olakšala mobilnost radnika u cijeloj Europi i poboljšala svoje političko prihvaćanje rješavanjem rupa i problema u provedbi u europskim i nacionalnim propisima koji dovode do zlostavljanja. Europski socijalni partneri će nastaviti pridonositi ovoj raspravi te razmotriti zajedničke aktivnosti izvan svog redovitog sudjelovanja u savjetodavnim odborima Komisije vezanima za slobodno kretanje radnika.

Europski socijalni partneri spremni su pridonijeti nastojanjima Komisije i Vijeća za razvijanje paket mobilnosti i obnovu politike EU-a i zakonitoj imigraciji na način koji je obostrano koristan i za poslodavce i radnike, te će također razmotriti zajedničke aktivnosti izvan ove inicijative.

4. Ulaagački paket i jaćanje industrijske baze u Europi

Ukupna ulaganja smanjila su se za oko 18% u EU tijekom krize, ometajući oporavak, otvaranje radnih mjesta i ciljeve Europe 2020. Danas je hitno potrebno više javnih i privatnih ulaganja i ona moraju biti komplementarna, a ne nadomjesna. Doista, prema procjeni same Komisije, godišnji manjak ulaganja u EU u posljednjih nekoliko godina kreće se u rasponu od €230 do €370 milijardi u posljednjih nekoliko godina. Stoga je europski plan ulaganja težak 315 milijardi € u razdoblju od tri godine nužan prvi korak, jer može pokrenuti proces rasta koji jaća sam sebe. Potrebno je osmisliti nove i učinkovite instrumente.

Inicijativa Komisije stavlja naglasak na dobro usmjerena ulaganja u istraživanje i razvoj, infrastrukture koje doprinose rastu poput obnovljivih izvora energije i energetske učinkovitost, transport, širokopojasni Internet i obrazovanje i osposobljavanje. Komisija značajnu količinu ulaganja namjerava usmjeriti u projekte koji mlađoj generaciji mogu pomoći da ponovno počnu raditi i to na dostojanstvenim radnim mjestima.

Europska unija je, usporedno s tim, za cilj postavila i industrijsku renesansu u Europi, pri čemu bi najmanje 20% BDP-a u 2020. godini trebale generirati proizvodne aktivnosti, uključujući mala i srednja poduzeća. Paket ulaganja bi stoga trebao u potpunosti doprinijeti oživljavanju europske industrijske baze, posebno u nekim sektorima kao i lanaca vrijednosti. U godinama koje vode do 2020. godine, ozelenjivanje gospodarstva bi također moglo imati pozitivan učinak na stvaranje novih radnih mjesta, ako se utvrde odgovarajuće politike koje bi omogućile maksimalnu iskorištenost prilika gospodarstva s niskim emisijama ugljika ili očuvanja energetskih resursa, te umanjili rizik za poslovne subjekte. Cilj je osigurati da se u obzir uzimaju izazovi tržišta rada izazovi proizlaze iz novih energetskih i klimatskih politika.

Plan EU-a mora odrediti prioritete ulaganja i pridonijeti unaprjeđivanju ulagačke klime brzim stvaranjem uvjeta za otvaranje novih radnih mjesta i kvalitetom proizvoda i usluga. Uklanjanje prepreka za ulaganja u Europi znači osigurati propise koji pružaju pravnu sigurnost; poticati rast i zapošljavanje, osobito u zemljama koje su najjaće pogođene krizom; smanjiti

nepotrebnu birokraciju kao i omogućiti bolji pristup financijama i dovršetak jedinstvenog tržišta u područjima kao što su digitalno gospodarstvo i energetska zajednica.

Bit će potrebna i ambiciozna ulaganja u, na primjer, društvene infrastrukture, osobito zdravstvo i socijalnu skrb. Ulaganje u skrb osobito je važno za promicanje bolje ravnoteže rada i života. Europski socijalni fond i ostali namjenski financijski programi EU-a, poput Inicijative za zapošljavanje mladih ili Erasmus+, važan su oblik financijske potpore EU-a potrebnim socijalnim ulaganjima.

Odgovarajuće, neovisno i transparentno upravljanje Europskim fondom za strateška ulaganja - EFSI - je važno kao i, gdje je to prikladno, uključenost socijalnih partnera. Kako bi se osiguralo da se plan ostvaruje u skladu s visokim očekivanjima, odabirom projekata moraju podržavati strateški ciljevi rasta i zapošljavanja.

Socijalni partneri EU-a, koji su odvojeno komentirali paket ulaganja će nastaviti s aktivnim doprinosima, uključujući u bipartitnom i/ili tripartitnom formatu, početku provedbe plana ulaganja poglavito kako bi se osigurali optimalni rezultati u smislu rasta i otvaranja radnih mjesta.

5. Potrebe za vještinama u digitalnim gospodarstvima

Socijalni partneri razmijenit će stajališta o tome unaprijediti obrazovanost, obučenost i kvalificiranost radne snage, uključujući i bolje rezultate u smislu temeljnih kompetencija, u skladu s današnjim i sutrašnjim izazovima tržišta rada. Kako bi se uskladile neusklađene vještine, važno je osigurati, između ostalog, dostupnost odgovarajućih sredstava za cjeloživotno učenje, a na temelju podjele troškova.

Priznavanje neformalnog i neformalnog učenja je također ključ. Odgovarajuće smjernice za mlade u obrazovanju i osposobljavanju kojima se potiču neometani prijelazi na tržištu rada također su od presudne važnosti u rješavanju neusklađenosti.

Socijalni partneri će razmijeniti mišljenja o specifičnom problemu digitalnih vještina, uključujući i ulogu digitalnog učenja i učenja na daljinu, otvorenih obrazovnih resursa te e-usluga. Razmjena bi trebala obuhvatiti načine i najbolje prakse obuke i usavršavanja.

Sveobuhvatni kontekst ovog rada je okvir djelovanja na cjeloživotni razvoj vještina i kompetencija iz 2002. Bipartitne razmjene između nacionalnih socijalnih partnera o ovim pitanjima organizirat će se po potrebi u kontekstu Odbora za socijalni dijalog, a s ciljem promicanja uzajamnog učenja. Nadalje analitički rad na cjeloživotnom učenju također će se uzeti u obzir u 2016. u sklopu sljedećeg ciklusa integriranih projekata.

6. Aktivne politike tržišta rada

Jedan od aspekata osiguravanja veće zapošljivosti je uspostava učinkovite aktivne politike tržišta rada kojom se tražiteljima zaposlenja osigurava potrebna podrška kao i učinkoviti poticaji za zapošljavanje.

Na današnjim tržištima rada, više je nego ikada potrebno osigurati da osobe posjeduju potrebne vještine i sposobnosti za prilagodbu promjena, a, za ulazak, ostanka i napredak na tržištu rada, te bi aktivne politike tržišta rada također trebale doprinositi ostvarivanju tog cilja.

Aktivne politike tržišta rada (APTR-ovi) uključuju razne instrumente i mjere, kao što su javne i privatne službe za zapošljavanje, poticaje na radnom mjestu, poticaje za pokretanje biznisa, dijeljenje radnog mjesta, rotaciju radnih mjesta, osposobljavanje ili posebnu pomoć za skupine koje su na tržištu rada u nepovoljnom položaju. APTR-ovi se osmišljavaju i provode na način da se nezaposlene i neaktivne osobe integriraju u radno stanovništvo i podržava mobilnost na tržištu rada. S obzirom na raznolikost individualnih potreba, a kako bi se ostvarili pozitivni

rezultati, potrebne su individualizirane prateće usluge kao i personalizirano profesionalno usmjeravanje. Kako bi se osiguralo postojanje djelotvornih APTR-ova, potrebno je staviti na raspolaganje dobro usmjerena sredstva.

To su sve ključne mjere za olakšavanje aktivne potrage za radnim mjestima, a kako bi se bolje uskladile ponuda i potražnja, posebno kada se radi o dugotrajno nezaposlenima i mladima, a u kontekstu provedbe sustava garancija za mlade koja je sada u tijeku.

U tom kontekstu, europski socijalni partneri će razmijeniti stavove, između ostalog, u kontekstu Odbora za socijalni dijalog, o učinkovitosti i kvaliteti APTR-ova, kako bi se olakšao prijelaz iz nezaposlenosti u zaposlenost i prema više i boljih radnih mjesta.

7. Poticanje naukovanja za jačanje zapošljavanja mladih

U 2013. godini, europski socijalni partneri usvojili su okvir aktivnosti za zapošljavanju mladih, postupanje po kojem će se odvijati na nacionalnim razinama do provedbe planiranih radnji.

Od tada su sudjelovali u aktivnostima vezanima za naukovanje u okviru integriranih projekata 2014. - 2016. godine. Ovaj će se rad provoditi odvojeno, najprije na zajedničkoj konferenciji u 2016. Na temelju toga će istražiti mogućnost daljnjih zajedničkih aktivnosti, uključujući s ciljem postizanja veće razine mobilnosti naučnika širom Europe.

8. Obvezivanje na promicanje izgradnje kapaciteta i bolju provedbu ishoda

Više od deset godina nakon usvajanja prvog autonomnog okvirnog sporazuma, te s EU koja je u međuvremena proširena na 28 država članica, provedbeni postupci istaknuli su neke izazove koje je potrebno prevladati.

Europski socijalni partneri će i dalje razvijati svoje zajedničko razumijevanje instrumenata socijalnog dijaloga EU-a i na koji način oni mogu imati pozitivan utjecaj na različitim razinama socijalnog dijaloga u cilju njegove izgradnje, razvoja i jačanja. Snažni, neovisni i reprezentativni socijalni partneri ključni su čimbenik tog procesa.

Priznaju i kako su potrebni veći naponi kako bi se osigurala učinkovita i djelotvorna provedba obveza preuzetih tijekom procesa pregovora o autonomnim sporazumima u svim državama članicama, u skladu s postupcima i praksom koji su specifični za upravljanje i rad u državama članicama.

Europski socijalni partneri će stvoriti podskupinu (geografski uravnoteženu) koja će imati mandat analizirati postupanje po i provedbu autonomnih instrumenata socijalnog dijaloga. Sastajat će se kontekstu svakog sastanka Odbora za socijalni dijalog te tom Odboru redovito podnositi izvješća i predlagati potporne radnje u cilju postizanja boljih rezultata provedbe s ciljem da budu obuhvaćene sve države članice EU-a.

Osim toga, europski socijalni partneri će pokrenuti i koordinirati, u skladu sa svojim unutarnjim pravilima upravljanja, razvoj smjernica čiji je cilj postići bolje rezultate implementacije u zemljama u kojima je potreban napredak, uključujući kroz razmjenu nacionalnih praksi.

Također, u kontekstu svojih integriranih projekata, europski socijalni partneri dogovorili su se pojačati napore kako bi se poboljšala provedba njihovih autonomnih sporazuma, s pristupom koji obuhvaća svih 28 država članica, ali je usredotočen na 8-10 zemalja članica EU-a u kojima su ranije zabilježeni nedovoljna provedba ili njen potpuni izostanak. Navedeno će uključivati:

- pregled stanja provedbe autonomnih sporazuma u 28 država članica EU;

NON-OFFICIAL

- novi pristup usmjeren na 8-10 zemalja u kojima je uočena nedovoljna provedba ili izostanak iste, uključujući do 5 misija u neke od navedenih država, za koje se nadamo da će doprinijeti stvarnom napretku.

Naposljetku, ako se i nakon 2 godine rada navedene pod skupine bude činilo da se okvirni sporazumi ne provode na zadovoljavajući način, socijalni partneri će analizirati daljnje potporne radnje kako bi se unaprijedili provedbeni ishodi.